

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

THE ESSENCE AND IMPORTANCE OF THE ADMINISTRATIVE LAW REGIME OF CIVIL-MILITARY COOPERATION

**Настюк В.Я., д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України,
член кореспондент Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого**

**Коропатнік І.М., д.ю.н., доцент, полковник,
начальник кафедри правового забезпечення
Військовий інститут
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

**Карелін В.В., д.ю.н., капітан,
науковий співробітник науково-дослідного відділу проблем педагогіки у військовій сфері
науково-дослідного управління військово-гуманітарних досліджень
науково-дослідного центру
Військовий інститут
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Встановлено, що питання здійснення правового режиму цивільно-військового співробітництва в умовах проведення операції об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей актуальне натеper, оскільки саме воно багато в чому визначає ефективність діяльності Збройних Сил України і як наслідок – мир і порядок у державі.

Доведено, що дослідження проблеми правового режиму цивільно-військового співробітництва в умовах проведення операції об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей є однією із малодосліджених проблем у науці адміністративного права. Питання цивільно-військового співробітництва торкалась низка наукових працівників і військових, зокрема Б.В. Бернадський, Н.В. Васюкова, С.І. Денисенко, Р.О. Додонов, В.В. Коваленко, І.М. Коропатнік, В.О. Кушнір, В.Я. Настюк, О.О. Оліфіров, С.В. Петков, І.П. Рущенко, С.М. Салкуцян, О.Ф. Сальнікова, В.М. Тарасов, В.М. Телелим, Р.В. Шаповал, І.М. Шопіна й інші.

Визначено, що незважаючи на певні відмінності у визначеннях, вчені сходяться на думці, що будь-який правовий режим – це певний порядок регулювання, що має у своєму змісті комплекс правових засобів, за допомогою яких і забезпечується необхідне соціально-правове становище суб'єктів або об'єктів права. Водночас і сам по собі правовий режим виступає інструментом правового регулювання, з огляду на що правові режими взагалі й галузеві правові режими зокрема – це проблемні утворення, доцільність і потреба вивчення яких не викликає сумнівів.

Доведено, що під адміністративно-правовим режимом цивільно-військового співробітництва розуміється самостійний, законодавчо визначений, комплексний правовий інститут, який складається з комплексу заходів діяльності центрів цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України, інших військових формувань, державних і правоохоронних органів, утворених відповідно до законів України по координації та взаємодії з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями й громадянами в районах дислокації військових частин і підрозділів Збройних Сил України з метою формування позитивної громадської думки й забезпечення сприятливих умов для виконання Збройними Силами України покладених на них завдань і функцій шляхом надання допомоги цивільному населенню в розв'язанні проблемних питань життєдіяльності з використанням військових і невійськових сил і засобів.

Ключові слова: операція об'єднаних сил, цивільно-військове співробітництво, адміністративно-правовий режим, Збройні сили України, окупація.

It is established that the issue of conducting the legal regime of civil-military cooperation in the conditions of the joint forces operation in certain districts of Donetsk and Luhansk regions is relevant today, because it largely determines the effectiveness of the Armed Forces of Ukraine and as a result – peace and order in the country.

It is proven that researching the problem of the legal regime of civil-military cooperation in the conditions of joint forces operation in certain districts of Donetsk and Luhansk regions is one of the little-studied problems of the administrative law. It is also proven that the issue of civil-military cooperation was addressed by a number of military and research staff, notably: B.V. Bernadsky, N.V. Vasyukova, S.I. Denisenko, R.O. Dodonov, V.V. Kovalenko, I.M. Koropatnik, V.O. Kushnir, V.Y. Nastyuk, O.O. Olifirov, S.V. Petkov, I.P. Rushchenko, S.M. Salkutsan, O.F. Salnikova, V.M. Tarasov, V.M. Teleyim, R.V. Shapoval, I.M. Shopina and others.

It is determined that despite some differences in definitions, scholars agree that any legal regime is a certain regulatory procedure, which contains a set of legal means by which the necessary socio-legal status of the subjects or objects of law is ensured. At the same time, the legal regime itself is an instrument of legal regulation. Given that legal regimes in general and sectoral legal regimes in particular are problematic entities, the expediency and need to study them is undoubtable.

It is proved that the administrative law regime of civil-military cooperation is interpreted as an independent, legally defined, complex legal institution, which consists of a set of measures of the centers of civil-military cooperation of the Armed Forces of Ukraine, other military formations, state and law enforcement agencies, that were created according to the jurisdiction of Ukraine regarding coordination and cooperation with executive authorities, local governments, public associations, organizations and citizens in the areas of deployment of military units and subdivisions of the Armed Forces of Ukraine in order to form positive public opinion and provide favorable conditions for the Armed Forces of Ukraine to execute their duties and functions by providing help to the civilian population in resolving issues with the use of military and non-military forces and means.

Key words: joint force operation, civil-military cooperation, administrative law regime, Armed Forces of Ukraine, occupation.

Вступ. Питання здійснення правового режиму цивільно-військового співробітництва в умовах проведення операції об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей актуальні нині, оскільки саме вони багато в чому визначають ефективність діяльності Збройних Сил України та як наслідок – мир і поря-

док у державі. Це, на нашу думку, зумовлює необхідність розгляду питання глибше.

Дослідження проблеми правового режиму цивільно-військового співробітництва в умовах проведення операції об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей є однією з малодосліджених проблем у науці адміністративного права. Розуміння проблематики цього питання, а також недосконалість законодавства й правозастосовної практики, необхідність приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів, підвищення ефективності дії вже наявних правових норм і правових інститутів держави; формування позитивної правової свідомості й правомірної поведінки як військовослужбовців, так і цивільного населення прифронтових територій Донецької та Луганської областей вказують на своєчасність дослідження питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До питання цивільно-військового співробітництва зверталась низка науковців правників і військових, зокрема: Б.В. Бернадський, Н.В. Васюкова, С.І. Денисенко, Р.О. Додонов, В.В. Коваленко, І.М. Коропатнік, В.О. Кушнір, В.Я. Настюк, О.О. Оліфіров, С.В. Петков, І.П. Руценко, С.М. Салгуцян, О.Ф. Сальнікова, В.М. Тарасов, В.М. Телелім, Р.В. Шаповал, І.М. Шопіна й інші.

Постановка завдання. Метою статті є характеристика сутності й значення правового режиму цивільно-військового співробітництва як ефективного засобу забезпечення операції об'єднаних сил в Україні.

Як видається, досліджуючи поняття «адміністративно-правий режим цивільно-військового співробітництва», необхідно розпочати з розкриття підходів до розуміння таких базових понять, як «режим», «правовий режим» та «адміністративно-правовий режим».

Термін «режим» є первинним для визначення всіх інших понять і категорій, оскільки саме він зумовлює зміст і значення всіх інших категорій режимів. А тому насамперед потрібно визначити, що означає зазначена вище категорія. Термін «режим» має своїм корінням французьке слово «regime» й латинське «regimen» у значенні:

- 1) державний устрій, форма правління;
- 2) точно встановлений розпорядок життя, праці, відпочинку;
- 3) система заходів, правил, запроваджуваних для досягнення певної мети;
- 4) певні умови, необхідні для забезпечення роботи, функціонування, існування чого-небудь [1, с. 576].

Як справедливо зазначає В.В. Конопльов, режим виникає лише в зонах так званого інтенсивного правового регулювання, коли законодавець приділяє особливу увагу конкретному об'єкту правовідносин [2, с. 170]. Це зумовлює ситуацію, коли правовий режим усе частіше стверджується як важлива категорія адміністративно-правової науки. Такої думки, до речі, дотримуються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені.

Поняття «правовий режим» законодавчо не закріплено, тому натепер науковці тлумачать його по-різному, пропонують різноманітні терміни для його називання. У науковій літературі загальноправового характеру поширений погляд, за яким галузям права властиві свої особливі правові режими регулювання («правові режими» чи «режими правового регулювання»). Для обґрунтування цього підходу зазвичай наводиться позиція С.С. Алексєєва, що й став першопрохідцем у питаннях розробки поняття, структури й видів правових режимів регулювання.

Запропонована С.С. Алексєєвим ідея «галузевих» режимів зводилася насамперед до того, що правовий режим регулювання:

- 1) забезпечується галузями права з огляду на особливий вид суспільних відносин, і в цьому полягає основна функція галузей у правовій системі;

- 2) це особлива система правового впливу, що складається переважно зі спеціальних прийомів (методів) регулювання, а також його механізму;

- 3) характеризується багатьма рисами, але його грані окреслюють метод і механізм правового регулювання;

- 4) характеризується відомою замкнутістю, що полягає в неможливості застосування до відносин, що регулюються цією галуззю, норм, розміщених за її межами [3, с. 162–189].

Пізніше С.С. Алексєєв спробував подивитися на правовий режим з іншого боку, зокрема, в динаміці. Він наголошує, що це поняття під таким кутом зору набуває нових відтінків, висвітлюється новими правовими гранями й дозволяє вести мову про багатоплановість цього явища. Окрім того, динамічний підхід може дозволити чіткіше окреслити порядок правового регулювання режиму, таких його сторін, як механізм, способи, методи, типи регулювання та, нарешті, правові режими» [4, с. 184]. З того часу позиція вченого з питань правового режиму є такою:

- 1) правовий режим «у найзагальнішому виді слід визначати як певну процедуру, порядок регулювання, що відбитий у системі конкретних правових засобів, що полягають у певних типах заборон, зв'язків, дозволів і моделей поведінки. Саме все це в сукупності й утворює специфічний напрям правового регулювання;

- 2) коли ми говоримо саме про правовий режим, то він зумовлює існування різних способів і методів правового регулювання, водночас один із цих способів чи методів набуває домінуючого характеру й здійснює ключовий вплив на зміст відповідного режиму;

- 3) правовий режим – це не просто набір способів і методів регулювання, це система, правова конструкція, що містить у собі комплекс таких заходів впливу на правовідносини;

- 4) правовий режим відбиває міцний зв'язок між змістом відносин та їх правовою формою;

- 5) правовий режим є відбиттям ступеня жорсткості відповідного правового регулювання, наявних у цьому процесі обмежень і можливостей, вимог до дій чи бездіяльності, міри самостійності учасників таких відносин, санкції за порушення;

- 6) правові режими не тотожні, мають вплив один на іншого й можуть бути первинними й вторинними; первинні – це, як правило, такі правові засоби, що відбивають загальні й вихідні форми правового регулювання відносин у певній сфері соціального життя, вторинні – вносять або додаткові переваги й пільги, або особливі обмеження [4, с. 185–205; 5, с. 333–337; 6, с. 372–375].

Ряд вчених (зокрема, Т.П. Мінка) визначають правовий режим через його розуміння як певного зовнішнього вияву чи правової форми відповідного регулювання відносин у тій або іншій сфері життєдіяльності держави й суспільства. Фактично, йдеться про відбиття правовим режимом правовідносин в їх динаміці, що забезпечується через зміну й перетворення всіх наявних елементів, які входять до змісту правового регулювання: це й норми права й акти, що мають забезпечити їхню практичну реалізацію, і наявний стан правосвідомості, правової культури, наявних у правовідносинах принципів тощо. Саме ці елементи й повинні забезпечити досягнення цілей і завдань, що постають перед регулюванням відповідних відносин [7, с. 123–127].

Інші вчені (М.І. Матузов та О.М. Малько) виходять із пропозицією визначати правовий режим як специфічний порядок, за яким відбувається правове регулювання. Вони вбачають специфіку правового режиму також і в тому, що він проявляється в поєднанні чітких юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується необхідне соціальне становище в державі, належна сприятлива обстановка для існування певного типу правовідносин або несприятливі наслідки, що мають на меті забезпечення задоволення

інтересів учасників відносин. Фахівці звертають увагу на наближеність поняття «правовий режим» у структурі правових категорій до поняття «правовий стан», «правове становище», «правовий статус». М.І. Матузов та О.М. Малько наголошують, що правовий режим повинен упорядковувати соціальні процеси й дії, що відбуваються в суспільстві; до того ж він по суті сам є певним соціальним станом [8, с. 16–17].

Досліджуючи значення та сутність правового режиму, Д.Д. Коссе визначає кілька важливих його характеристик: по-перше, режим установлюється законодавством і залежить від забезпечення зі сторони держави; по-друге, його метою є регламентація специфічним чином конкретних сфер суспільних відносин, обмежена часом або простором тих чи інших суб'єктів та об'єктів права; по-третє, режим передбачає особливий порядок правового регулювання, що здійснюється безперервно (правового впливу), й містить сукупність юридичних засобів, що займають чітко визначене місце в їхній ієрархії; по-четверте, забезпечує необхідне соціальне становище в державі, належну сприятливу обставину для існування певного типу правовідносин або несприятливі наслідки, що мають на меті забезпечення задоволення інтересів учасників відносин; по-п'яте, встановлює додаткові можливості для застосування до порушників встановлених обмежень та обов'язків юридичної відповідальності конкретного розміру й виду (фактично – за порушення норм і вимог відповідних правових режимів) [9, с. 28].

Говорячи про структуру правових режимів, зазначений автор наголошує, що вона складається з певного числа базових і допоміжних елементів. Базовими є сам механізм правового регулювання (норми права, юридичні факти, форми реалізації правових приписів, акти реалізації прав та обов'язків), суб'єкти й об'єкти права, методи, за допомогою яких відбувається взаємодія цих суб'єктів з об'єктами, встановлені й забезпечені гарантії дотримання цього статусу, що містить також і можливість застосування до порушників юридичної відповідальності [9, с. 28–29].

На думку Е.Ф. Шамсумової, поняття «правовий режим» є особливим порядком законодавчого врегулювання діяльності, дій, поведінки фізичних та юридичних осіб у різних сферах суспільних відносин або певних об'єктів. Цей порядок повинен встановлювати механізм забезпечення фактичної реалізації стимулювання, нормативів, гарантій, заборон, зобов'язань, обмежень. Водночас увага має приділятися компетентному виконанню всіх норм, які визначають перелічені елементи правового режиму, застосування заходів примусу й притягнення винних до відповідальності [10, с. 72].

Заслугує на увагу думка, за якою під терміном «правовий режим» розуміється певна сукупність правових актів та організаційно-технічних заходів, що у своїй єдності утворюють специфічний правовий інститут, який характеризується наявністю організаційних та юридичних складових частин і належить до відповідної сфери безпеки [11, с. 84].

Крім того, нині в науковій літературі прослідковується існування двох основних думок щодо тлумачення змісту поняття «правовий режим», які отримали умовні найменування: управлінський та управлінський і сутнісно-правовий напрями [12, с. 120–121].

Таким чином, підбиваючи проміжний підсумок аналізу наявних нині наукових підходів щодо розуміння правових режимів, можемо стверджувати, що, незважаючи на певні відмінності у визначеннях, вчені сходяться на думці, що будь-який правовий режим – це певний порядок регулювання, що містить комплекс правових засобів, за допомогою яких і забезпечується необхідне соціально-правове становище суб'єктів або об'єктів права. Водночас і сам по собі правовий режим виступає інструментом

правового регулювання, з огляду на що правові режими взагалі й галузеві правові режими зокрема – це проблемні утворення, доцільність і потреба вивчення яких не викликає сумнівів.

До числа основних елементів змісту адміністративно-правового режиму належать правові засоби, що виявляються заходами захисту й гарантують дотримання цього режиму в заданих параметрах. До їх числа належать: правозастосовна діяльність суб'єктів реалізації виконавчої влади, в тому числі тих, хто безпосередньо застосовує державний примус, адміністративно-юрисдикційні повноваження, судовий контроль за діяльністю апарату управління [13, с. 76].

Для глибшого розуміння та виокремлення елементів адміністративно-правового режиму цивільно-військового співробітництва необхідно з'ясувати поняття та елементи адміністративно-правового режиму, що є базовими категоріями в цьому блоці знання.

На думку О.І. Миколенка, адміністративному праву як елементу системи права України притаманний свій правовий режим, який, як уже зазначалося, розуміється нами як специфічний порядок правового регулювання. Він охоплює: цілі, принципи, предмет і метод адміністративно-правового регулювання; статус суб'єктів, установлений адміністративним правом; адміністративно-правові гарантії та адміністративно-правовий стан [14, с. 254–277].

У науковій літературі поширена позиція, що адміністративне право, як і будь-яка інша галузь права, характеризується особливими режимами регулювання, та саме останні визначаються специфічними рисами цієї галузі права, тією роллю, а також завданнями й функціями [15, с. 189].

О.О. Крестьянінов наголошує, що адміністративно-правовий режим – це певна сукупність адміністративно-правових засобів регулювання, встановлених за централізованою процедурою, що характеризуються імперативним методом правового впливу, який проявляється в тому, що завжди в адміністративно-правових відносинах присутній владний суб'єкт і підлегла особа. Тобто суб'єкти правовідносин перебувають в юридично нерівних позиціях [16, с. 91].

Інколи адміністративно-правовий режим розуміють (В.В. Ласточкін) не лише як сукупність певних норм чи процедур, а як систему правових установ і доцільних заходів управлінського характеру, шляхом яких і створюються передумови для реалізації громадянами наданих їм прав і можливостей, а також такий порядок роботи державних і громадських інституцій, за якого забезпечуються найкращі умови для забезпечення безпеки й правової охорони громадського порядку на визначеній і чітко окресленій ділянці (напрямі) державного управління [17, с. 55–56].

За визначенням І.С. Розанова, адміністративно-правовий режим – це визначений на рівні закону комплекс правил діяльності, дій або поведінки громадян та юридичних осіб, що визначає порядок реалізації ними своїх прав в умовах відповідних життєвих ситуацій, пов'язаних із забезпеченням підтримки суверенітету й оборони держави, інтересів безпеки й охорони громадського порядку спеціально створеними із цією метою службами державного управління [18, с. 85].

У підручнику з адміністративного права наголошується, що адміністративно-правовий режим є відокремленим і самостійним правовим інститутом, який характеризується наявністю організаційно-забезпечувальних елементів і спрямовується на встановлення оптимальних із боку держави відносин у конкретній, доволі вузькій, проте вельми важливій сфері – забезпеченні безпеки особи, держави й суспільства [19, с. 195].

Як справедливо відзначає Д.М. Бахрах, адміністративно-правовий режим полягає в поєднанні адміністративно-правових засобів регулювання, закріплених центра-

лізовано на рівні закону, що застосовуються у визначеному порядку й базуються на імперативному методі юридичної дії. Останній же полягає в тому, що суб'єкти правовідносин за своїм правовим статусом перебувають на юридично нерівних позиціях [20, с. 202]. У структурі адміністративно-правових режимів учений виділяє два взаємопов'язані складники – змістовий і формальний. До змісту змістового елемента він включає мету й причини виникнення та існування режиму, економічні й управлінські (організаційні) його елементи, а також дії, що з них витікають. Юридичний складник визначає суб'єкта встановлення режиму, строк його дії, межі території запровадження режиму, порядок його введення, скасування, зміни, а також систему «режимних» обов'язків і прав [20, с. 203].

Такий підхід підтримує Ю.П. Битяк, який доводить, що розглядуваний режим містить визначене об'єднання адміністративно-правових засобів, якими регулюються правовідносини, й базується на централізованому порядку й використанні імперативного методу правового впливу з існуванням певної асиметрії суб'єктів правовідносин [21, с. 276].

О.В. Зіборов, проаналізувавши наукові праці С.С. Алексеєва, розглядає елементи адміністративно-правового режиму у вигляді сукупності низки компонентів:

- *організаційний компонент*, в якому вивчають поняття адміністративно-правового режиму, мету й часові межі його дії;

- *нормативний компонент*, тобто права основа адміністративно-правового режиму;

- *причинний компонент* (підстави застосування того чи іншого адміністративно-правового режиму). І тільки детальна регламентація причинного компонента може гарантувати дотримання прав і свобод об'єктів режимного регулювання та обмежити використання державою примусових режимних заходів у випадках, коли такі заходи не необхідні;

- *процесуальний компонент*, який містить комплекс питань щодо правозастосовної діяльності органів державної влади;

- *забезпечувальний компонент* як сукупність економічних, політичних, адміністративних, воєнних заходів, націлених на запровадження вихідних передумов для реалізації цілей і завдань відповідного адміністративного режиму;

- *змістовний компонент*, у рамках якого передбачається вичерпний перелік режимних заходів, а також гарантії реалізації наданих прав і свобод об'єктів режимного впливу;

- *компетентний компонент*. У процесі реалізації певного адміністративно-правового режиму відбувається перерозподіл повноважень органів державної влади. З урахуванням цієї обставини важливу роль відіграє завчасне формування компетентного компонента, який би містив нове коло повноважень органів державної влади на визначений період, а також визначав особливості функціонування в період дії адміністративно-правового режиму;

- *статусний компонент*, адресатами якого є особи (фізичні та юридичні), пов'язані з носієм режиму. Статусний компонент адміністративно-правового режиму містить перелік обов'язків, що покладаються на громадян в умовах дії певного адміністративно-правового режиму, а також відповідальність за недотримання режимних правил [22, с. 97–99; 23, с. 208–209].

В.Б. Рушайло зазначає, що в змісті адміністративно-правового режиму необхідно виділяти: його цільову спрямованість, базові принципи, об'єкти, на які спрямовується адміністративно-правове регулювання, юридичний стан суб'єктів та адміністративно-правовий інструментарій [24, с. 33].

У навчальній літературі з адміністративного права виділяються такі базові елементи адміністративно-

правового режиму: принципи існування та розвитку розглядуваного режиму; метод, за допомогою якого відбувається нормативне регулювання відносин; специфічні адміністративно-правові засоби, за допомогою яких відбувається виникнення визначених форм прав та обов'язків; положення адміністративного законодавства, які належать до питань регулювання значного обсягу різноманітних соціальних відносин, пов'язаних із державним управлінням; установлення поряд із загальногалузевим правовим режимом внутрішньогалузевих правових режимів [25, с. 324].

Базовим, безперечно, слід визнати підхід В.В. Белевцевої та В.Я. Настюка, які до елементів адміністративно-правового режиму відносять типові елементи, що є тотожними для змісту всіх адміністративно-правових режимів і мають ознаки заходів режимної спрямованості. До типових елементів науковці відносять цільове призначення, правові принципи, об'єкт адміністративно-правового регулювання, юридичний стан суб'єктів та адміністративно-правовий механізм [26, с. 74].

Інші фахівці серед ознак адміністративно-правових режимів називають такі:

- специфічна сфера їх існування – вони забезпечують певний порядок у сфері інтересів і впливу публічної влади й у зв'язку з реалізацією державними владними органами своїх обов'язків у напрямі забезпечення безпеки, необхідної охорони, захисту;

- накази, режимні вимоги, зазвичай, містять заборонні й такі, що зобов'язують, адміністративно-правові норми, що певною мірою обмежують загальну правосуб'єктність фізичних та юридичних осіб;

- адміністративно-правовий режим також характеризується і позитивним аспектом, на чому наголошується й у юридичній літературі. Йдеться про зобов'язання державних органів, посадовців, організацій, установ, підприємства й громадян поводитися певним чином для досягнення тієї або іншої мети в напрямі забезпечення безпеки суспільства й держави. Таке зобов'язання може мати загальний характер правової орієнтації, чіткої вимоги, вказівки, доручення на виконання тієї або іншої юридично значущої дії;

- обов'язковими суб'єктами правових режимів є компетентні органи влади публічного рівня;

- більшість адміністративно-правових норм, що лежать у підґрунті таких режимів, можуть бути впроваджені виключно через відповідне правозастосування та, відповідно, видання актів правозастосування індивідуального характеру;

- під час регулювання правовідносин, що утворюються між невідомими суб'єктами й владою публічного характеру з приводу виконання режимних правил, застосовується адміністративно-правовий метод впливу;

- порушення правил та обмежень режиму спричиняє вжиття заходів примусу адміністративного характеру [15, с. 192].

Грунтуючись на власному баченні підходів до визначення поняття та сутності адміністративно-правового режиму, О.В. Адабаш висловлюється щодо доцільності виділення таких його ключових ознак:

- правовий режим запроваджується для забезпечення безпеки держави в будь-якій сфері діяльності країни;

- перед установленням адміністративно-правового режиму, в більшості випадків, розробляється та схвалюється правозастосовний акт індивідуальної дії;

- правила й норми режиму містять в собі конкретні обмеження та звуження правового статусу;

- обов'язково повинна бути окреслена мета введення відповідного правового режиму, яка повинна передбачати й відповідати всім діям, спрямованим на її досягнення;

- необхідно передбачити нагляд компетентних суб'єктів за дотриманням режимних правил;

– застосування імперативного методу регулювання відносин;

– передбачення застосування до порушників певних заходів примусу за порушення режимних правил [27, с. 39].

Наголошуючи на мультидисциплінарному характері адміністративно-правових режимів, Н.М. Бірюкова підтримує вищевказану позицію [28, с. 220].

Висновки. Отже, під адміністративно-правовим режимом цивільно-військового співробітництва розуміється самостійний, законодавчо визначений, комплексний правовий інститут, який складається з комплексу заходів діяльності центрів цивільно-військового співробітництва

Збройних Сил України, інших військових формувань, державних і правоохоронних органів, утворених відповідно до законів України по координації та взаємодії з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями й громадянами в районах дислокації військових частин і підрозділів Збройних Сил України з метою формування позитивної громадської думки й забезпечення сприятливих умов для виконання Збройними Силами України покладених на них завдань і функцій шляхом надання допомоги цивільному населенню в розв'язанні проблемних питань життєдіяльності з використанням військових і невійськових сил і засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. Київ : Гол. ред. УРЕ, 1974. 776 с.
2. Конопльов В.В. Категорія «адміністративно-правовий режим» в юридичній науці та законодавстві України. *Форум права*. 2010. № 1. С. 170–174.
3. Алексеев С.С. Структура советского права. Москва : Юрид. лит., 1975. 264 с.
4. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве. Москва : Юрид. лит., 1989. 288 с.
5. Алексеев С.С. Восхождение к праву. Поиски и решения. Москва : НОРМА, 2001. 376 с.
6. Алексеев С.С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. Москва : Статут, 1999. 710 с.
7. Мінка Т.П. Онтологічна характеристика правового режиму. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 123–127.
8. Матузов Н.И., Малько А.В. Правовые режимы: вопросы теории и практики. *Правоведение*. 1996. № 1. С. 16–29.
9. Коссе Д.Д. Значення та сутність правового режиму в правовій системі України. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 25–29.
10. Шамсумова Э.Ф. Правовые режимы (теоретический аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 ; Урал. юрид. ин-т МВД России. Екатеринбург, 2001. 213 с.
11. Розанов И.С. Административно-правовые режимы по законодательству РФ, их назначение и структура. *Государство и право*. 1996. № 9. С. 84–91.
12. Шарабурина О.О. Поняття адміністративно-правового режиму інформації з обмеженим доступом (основні підходи). *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 120–123.
13. Снігур В.М. Правова природа адміністративно-правових режимів в Україні. *Право і суспільство*. 2007. № 4. С. 73–77.
14. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права : монографія. Харків : Бурун Книга, 2010. 336 с.
15. Белевцева В.В. Сутність та особливості адміністративно-правових режимів у сфері державно безпеки України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2012. № 3 (70). С. 185–194.
16. Крестьянинов А.А. Место таможенных режимов в системе административно-правовых режимов. *Проблемы законности* : Республиканский міжведомственный научный сборник / вып. ред. В.Я. Тацій. Харків : НЮАУ. 1999. Вип. 37. С. 90–96.
17. Ласточкин В.В. Административно-правовые режимы и охрана государственной границы. Москва : Факт-М, 1999. 98 с.
18. Розанов И.С. Административно-правовые режимы по законодательству РФ, их назначение и структура. *Государство и право*. 1996. № 9. С. 84–91.
19. Адміністративне право в Україні / за ред. С.В. Ківалова. Одеса : Юрид. лит., 2003. 321 с.
20. Бахрах Д.Н. Административное право : учебник. Москва : БЕК, 1996. 368 с.
21. Административное право Украины / Ю.П. Битяк, В.В. Богуцкий, В.Н. Гаращук и др. ; под ред. Ю.П. Битяка. Харьков : Право, 2003. 576 с.
22. Зиборов О.В. Компонентное исследование военного положения. *Среднерусский вестник общественных наук*. 2015. № 1 (37). С. 95–99.
23. Проблемы теории государства и права : учебник / под ред. С.С. Алексеева. Москва : Юрид. лит., 1987. 448 с.
24. Рушайло В.Б. Административно-правовые режимы : монография. Москва : Щит-М, 2000. 263 с.
25. Адміністративне право : навчальний посібник / З.Р. Кисіль, Р.В. Кисіль. 3-тє вид. Київ : Алерта; ЦУЛ, 2011. 696 с.
26. Настюк В.Я., Белевцева В.В. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія. Харків : Право, 2009. 128 с.
27. Адабаш О.В. Поняття, сутність та ознаки адміністративно-правових режимів. *Європейські перспективи*. 2013. № 12. С. 36–40.
28. Бірюкова Н.М. Щодо підходів до інтерпретації категорії «адміністративно-правовий режим». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 4. С. 219–221.